

HEINZ-HERMAN ETLING

ROBERT SCHUMAN (1886-1963). ŻYCIE DLA EUROPY*
DROGA DO DEKLARACJI ZAŁOŻYCIELSKIEJ UNII EUROPEJSKIEJ
DEKLARACJI SCHUMANA Z 9 MAJA 1950 R.

WSTĘP

Patrząc wstecz można powiedzieć: życie Roberta Schumana było życiem dla Europy, szczególnie dla pojednania niemiecko-francuskiego. Prowadzona przez niego w latach 1948-1953 polityka zagraniczna Francji różni się od charakterystycznej dla powojennej Europy polityki odwetu i zostaje zastąpiona polityką dążącą ku pojednaniu. Jest ona warunkiem trwałego, pokojowego pojednania państw europejskich. Wspólnota Europejska, którą miano stworzyć, na początku Wspólnota Węgla i Stali, opierała się na zaufaniu do demokratycznych, federalnych Niemiec. Analizując postać Roberta Schumana oraz wydarzenia europejskie chcemy zbadać, jak do tego doszło.

Należy więc odpowiedzieć na następujące pytania:

1. Kim był Robert Schuman i co wpłynęło na jego życie?
2. W jakim żył kontekście geopolitycznym?
3. Czym jest jego dzieło?

HEINZ-HERMAN ETLING – wiceprezydent Instytutu Świętego Benedykta – Patrona Europy i emerytowany Główny Doradca Administracyjny Parlamentu Europejskiego.

* Tekst napisany pierwotnie z okazji 40. rocznicy wyboru Roberta Schumana na Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego 19 marca 1958 r. Francuska, angielska i niemiecka wersja językowa dostępna jest u Autora.

1. KIM BYŁ ROBERT SCHUMAN?

Przyjrzyjmy się najpierw domowi rodzinnemu i szkole. Robert Schuman urodził się 29 czerwca 1886 r. w Clausen, u podnóża twierdzy Luksemburg. Jego rodzice, ze względu na sytuację polityczną, byli obywatelami Niemiec.

Ojciec Jean-Pierre Schuman otrzymał niemieckie obywatelstwo po wojnie niemiecko-francuskiej z 1870/71 r., w wyniku której Alzacja i Lotaryngia zostały włączone do Rzeszy i zarządzane były bezpośrednio z Berlina. Jean-Pierre Schuman czuł się jednak przede wszystkim Lotaryńczykiem. Miał również odwagę, aby wpisać się do akt. Podczas spisu ludności przeprowadzonego w Luksemburgu 30 listopada 1885 r. napisał w formularzu meldunkowym w rubryce nr 13 „Obywatelstwo: każda osoba ma podać państwo, któremu podlega jako obywatel albo poddany” – Lotaryńczyk.

Robert Schuman przejął od swojego ojca głębokie przywiązanie do ojczyzny. W 1902 r., ukierunkowując w wieku 16 lat swoją drogę zawodową, opowiadał się po stronie Lotaryngii. 19 sierpnia 1903 r. starał się o przyjęcie do 13 klasy cesarskiego gimnazjum w Metz na podstawie matury uzyskanej w Luksemburgu. Pismo zawiera wyraźne uzasadnienie: „w celu kontynuacji studiów w Niemczech”. Ten dodatkowy rok nauki jest konieczny, aby studiować w Niemczech prawo oraz, aby później móc być dopuszczonym do adwokatury w Lotaryngii. Tylko na podstawie niemieckiego prawa Robert Schuman mógł w 1912 r. zostać adwokatem w swojej ojczyźnie – Lotaryngii.

Matka Eugenie Düren – urodzona 5 października 1864 r. obywatelka Luksemburga, wskutek małżeństwa ze starszym o 27 lat Jean-Pierrem Schumanem stała się również obywatelką Niemiec. Robert Schuman zawdzięczał jej silne przywiązanie do kościoła i swoją chrześcijańską filozofię życia. Potwierdził to w dojrzałym już wieku, podejmując następujące kroki:

– w 1904 r. został członkiem katolickiego zrzeszenia studentów „Unitas” w Boon, którego dewiza brzmi: „In necessariis unitas, in dubio libertas, in omnibus caritas”. Zrzeszenie „Unitas” dąży do propagowania wśród studentów idei służby chrześcijańskiej oraz katolickiej nauki społecznej;

– w 1905 r. założył zrzeszenie „Unitas” w Berlinie: (również po II wojnie światowej, jako francuski Minister Finansów, regularnie wpłacał składki);

– w 1912 r. został członkiem Stowarzyszenia Narodowego dla katolickich Niemiec, które liczyło wówczas 800 tys. członków;

– w 1913 r. wygłosił referat podczas niemieckiego Dnia Katolika w Metz na temat prasy chrześcijańskiej;

– w 1913 r. wziął udział w rekolekcjach w klasztorze Maria-Laach w trakcie Wielkiego Tygodnia pod duchową opieką Ojca Herwegena, opata w latach 1913-1946. W rekolekcjach tych uczestniczył również Heinrich Brüning, ostatni kanclerz Republiki Weimarskiej.

Szkołę podstawową w Clausen, a szkołę średnią ATENEUM w mieście Luksemburg. Szczególny wpływ na osobowość Roberta Schumana miało, tradycyjne w Luksemburgu, prowadzenie zajęć szkolnych w języku luksemburskim, niemieckim i francuskim. Gruntowne wykształcenie językowe umożliwiło Robertowi Schumanowi zostanie w Niemczech prawnikiem ze złożonym II egzaminem państwowym. Pracę doktorską pt. *Streitbefangenheit und Rechtsnachfolge als Voraussetzungen der Paragraphen 256 und 266 der ZPO*¹ obronił 26 lutego 1910 r. w Strasburgu.

Po takim temacie raczej trudno było przypuszczać, że niemiecki doktorant zostanie później francuskim Ministrem Finansów, premierem, Ministrem Spraw Zagranicznych oraz Ministrem Sprawiedliwości!

2. KONTEKST GEOPOLITYCZNY

a) Dzieciństwo i szkoła (1886-1902)

Z wojskowego punktu widzenia Luksemburg jest państwem neutralnym. Zgodnie z Umową Londyńską z 1867 r. garnizon pruski, który na rozkaz Związku Niemieckiego okupował twierdzę, miał być wycofany.

Z punktu widzenia gospodarczego państwo należy do niemieckiej Unii Celnej, wskutek której Lotaryngia i pozostała część Niemiec tworzą jedność gospodarczą, łączącą szczególnie węgiel nad Saarą i w zagłębiu Ruhry oraz stal w Lotaryngii. Luksemburg uzyskał pełną niezależność polityczną w roku 1890, gdy Adolf von Nassau-Weilburg został wybrany Wielkim Księciem Luksemburga, przez co przestała istnieć unia personalna z Niderlandami.

Pomimo albo właśnie ze względu na silne powiązania gospodarcze z Niemcami Luksemburg podkreślał swoją niezależność i odrębność kulturową, szczególnie w zakresie szkolnictwa i administracji, gdzie pielęgnował wielojęzyczność. Uczniowie, należy o tym przypomnieć, nauczani są

¹ Przedmiot sporu oraz następstwo prawne jako podstawy § 265 i 266 niemieckiego KPC.

w przedszkolu w języku ojczystym – luksemburskim, w szkole podstawowej w języku niemieckim, a w szkołach wyższych w coraz większym stopniu w języku francuskim.

b) *Kontekst geopolityczny – okres uniwersytecki oraz początki pracy zawodowej (1904-1919) – przed i podczas I wojny światowej*

Wybór miejsca studiów pozwolił Robertowi Schumanowi poznać nienaruszony świat ówczesnych Niemiec i różnorodność jego landów. W 1904 r. studiował w Bonn i Monachium, w 1905 r. w Berlinie (centrum władzy niemieckiej Rzeszy utworzonej „nietaktownie i przy pominięciu dobrego smaku” w 1871 r. w Wersalu, która zarządzała Alzacją i Lotarynią jako bezpośrednimi terenami Rzeszy); w 1906 r. studiował w Strasburgu, gdzie 28 lutego 1908 r. zdał I państwowy egzamin, a 26 lutego 1910 r. otrzymał tytuł doktora nauk prawnych.

Podczas gdy Robert Schuman w 1912 r., w wieku 26 lat otwierał przy Kaiser-Wilhelm-Ring – dziś Avenue Foch – swoją kancelarię w Metz, w Europie słychać było pierwsze „grzmoty”. Mniejszości etniczne i państwa narodowe wkraczały na drogę konfliktu. Niepokoje na Bałkanach prowadziły w 1912 r. i 1913 r. do dwóch wojen bałkańskich i do dalszego podziału europejskiej Turcji.

Bałkany zwane były wówczas „beczką prochu Europy”, od której – jak powszechnie wiadomo – rozpoczęła się I wojna światowa w wyniku zamordowania 28 czerwca 1914 r. austriackiego następcy tronu Franza-Ferdinanda oraz wypowiedzenia wojny: 28 lipca przez Austrię Serbii, 1 sierpnia przez Niemcy Rosji oraz 3 sierpnia 1914 r. Francji.

W wyniku tych zdarzeń w ukształtowanej na wzór państw narodowych Europie gasły światła. Liczył się tylko proch i stal. Ofiarami byli ludzie w Europie: Rzesza Niemiecka: 1 808 000; Rosja: 1 700 000; Francja: 1 385 000; Austro-Węgry: 1 200 000; Anglia: 947 000; Włochy: 460 000.

Koszty wojenne i powojenne zrujnowały mieszkańców Europy i opiewały na kwotę, liczoną w miliardach marek niemieckich²: Rzesza Niemiecka – 194, Wielka Brytania – 268, Francja – 134, USA – 129, Rosja – 106, Austro-Węgry – 99³.

² Goldmark.

³ Zob. *DTV – Atlas zur Weltgeschichte*, 11. Auflage, wrzesień 1976, t. II, s. 126.

Robert Schuman wymieniał te dyscypliny deprymujące kwoty europejskiej wojny domowej już w piśmie z 28 grudnia 1919 r.⁴ Stanowią one punkt odniesienia jego dalszych działań politycznych dla Europy i jej mieszkańców.

Dla dalszej kariery politycznej Roberta Schumana decydujący jest fakt, że Alzacja i Lotaryngia w 1918 r. stały się częścią Republiki Francji. Wskutek przesuwania się frontu niemieckiego i francuskiego w latach 1914-1918 teren ten został potwornie spustoszony, a wielu jego mieszkańców okaleczonych.

c) *Kontekst geopolityczny w czasie pełnienia funkcji posła
w Diedenhofen (Thionville), okres międzywojenny (1919-1939)*

Dla Roberta Schumana były to decydujące lata kształcenia politycznego. Dnia 8 grudnia 1919 r., w wieku 33 lat został wybrany posłem okręgu wyborczego Diedenhofen do francuskiego Zgromadzenia Narodowego. Mandat polityczny był dla niego zadaniem świeckiego apostołatu. W czasie pełnienia swojej funkcji poszukiwał rozwiązań sytuujących się w złotym środku, a więc w politycznym centrum⁵.

W polityce wewnętrznej Robert Schuman pracował jako sprawozdawca Komisji prawnej ds. Wprowadzenia francuskiego prawa cywilnego i handlowego oraz prawa zobowiązań w Alzacji i Lotaryngii. Jego głównym celem było osiągnięcie w centralistycznej, zlaicyzowanej Francji jak największej niezależności dla Alzacji i Lotaryngii. Udało mu się utrzymać konkordatowe postanowienia dotyczące szkolnictwa, pewnych zapisów dotyczących ksiąg wieczystych, jak również szczególnych zagadnień z zakresu ubezpieczeń społecznych i komunalnych.

W kwestiach gospodarczych Robert Schuman gromadził doświadczenia jako członek francuskiego Powiernictwa, które prywatyzowało wywłaszczony niemiecki majątek w Alzacji i Lotaryngii w ramach należnych ze strony Niemiec reparacji ustalonych na podstawie Traktatu Wersalskiego.

W polityce zagranicznej duży wpływ wywarły na Roberta Schumana starania Aristidesa Brianda o sprawiedliwe społeczeństwo powojenne. Briand proponował – niestety bezskutecznie – niemieckiemu ministrowi Spraw Zagranicznych Stresemannowi sojusz niemiecko-francuski. Ze względu na istniejącą wrogość obu narodów, wspierana przez Stresemanna, „propozycja

⁴ Zob. R. L e j e u n e, *Une âme pour l'Europe*, Paris-Fribourg 1986, s. 66.

⁵ Tamże, s. 62, 64.

Brianda utworzenia Stanów Zjednoczonych Europy” prawie wogóle nie została wzięta pod uwagę.

Briand, nie zniechęcając się, przedstawiał jeszcze w 1930 r. kolejnym 27 rządów europejskim memorandum w celu utworzenia Europejskiej Unii Federalnej. W państwach europejskich, które coraz bardziej się od siebie odsuwały, również ta propozycja nie zyskała poklasku. Ludzie w Europie przy użyciu węgla i stali znów zaczęli wytwarzać broń, której padną ofiarą.

W chwili wybuchu II wojny światowej Robert Schuman piastował urząd Sekretarza Stanu ds. Uchodźców w rządzie Paula Reynauda. Gdy 10 maja 1940 r. niemiecki Wehrmacht wkroczył przez Luksemburg, Belgię, Holandię do Francji, Robert Schuman po raz kolejny był świadkiem śmierci ludzi w Europie, ich cierpienia i utraty domów ojczystych wskutek wybuchów dział, działań czołgów i ostrzału kul.

16 lipca 1940 r. Robert Schuman ustąpił ze stanowiska Sekretarza Stanu w przekształconym przez marszałka Pétaina rządzie francuskim i w sierpniu powrócił do Diedenhofen, zmierzając w odwrotnym kierunku niż uchodźcy.

Jako pierwszy francuski poseł został 14 września 1940 r. aresztowany na siedem miesięcy przez Gestapo i umieszczony w areszcie odosobnionym. Dzięki interwencji niemieckiego prokuratora Heinricha Welscha, mógł zabrać ze sobą książki z domowej biblioteki w Scy-Chazelles. Robert Schuman czytał i komentował 24-tomową *Historię Papieży w średniowieczu* autorstwa Ludwika von Pastora.

13 kwietnia 1941 r. areszt odosobniony został zamieniony na areszt domowy w Neustadt an der Weinstraße. Gauleiter zachodniej marki, Joseph Brückel, miał nadzieję pozyskać osobę Roberta Schumana dla III Rzeszy, oferując mu stanowisko Przewodniczącego Senatu w Wyższym Sądzie Krajowym w Zweibrücken. Daremnie! Robert Schuman pozostał nieugięty. Jako Robert Durren uciekł z aresztu domowego i w sierpniu 1942 r. znalazł schronienie w utworzonym przez św. Marcina von Tour benedyktyńskim opactwie Liguge (w okolicy Poitiers).

Po wyzwoleniu Francji Robert Schuman 21 listopada 1944 r. przybył do Lotaryngii. Głęboko poruszony niewyobrażalnym męczeństwem ludzi w Europie podczas II wojny światowej, jako francuski Minister Spraw Zagranicznych, powrócił w 1950 r. do planów ukutych przez Brianda i Stresemanna. Dla zabitych i rannych, dla zbombardowanych miast i zniszczonych krajobrazów rewolucyjna Deklaracja Roberta Schumana z 9 maja 1950 r. o utworzeniu Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali przyszła za późno.

Ileż moglibyśmy zaoszczędzić ludziom w Europie – naszym rodzicom i dziadkom – gdybyśmy wcielili już w 1930 r. plany francuskiego i niemiec-

kiego Ministra Spraw Zagranicznych Brianda i Stresemanna! Należy w tym miejscu przypomnieć, że II wojna światowa pochłonęła 55 milionów istnień ludzkich. Obrażenia ciała odniosło 35 milionów osób. Liczba tych, których silnie nazaczyły przeżycia wojenne jest nieznana. Druga wojna światowa w Europie i Azji trwała 6 lat, albo 2194 dni. Co godzinę ginęło 1045 osób, co minutę umierało 17⁶.

3. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA DZIEŁA ROBERTA SCHUMANA albo: metoda stopniowego, ale trwałego jednoczenia Europy

Punkt ciężkości kładzie się tutaj na powstałą już w czasie wojny wizję „ustrukturyzowanej” Europy i konkretyzację tej wizji w rewolucyjnej Deklaracji z 9 maja 1950 r.

a) *Wizja przyszłej Europy*

W kwietniu 1942 r. a więc rok po rozpoczęciu aresztu domowego – Robert Schuman wraz z adwokatem Ditschem, współnikiem w kancelarii prawnej, zaczął intensywną wymianę opinii na temat przyszłego kształtu Europy.

Przytoczona przez René Lejeuna⁷ w książce *Une âme pour l'Europe* rozmowa zawiera następujące stwierdzenia i wytyczne do stopniowej realizacji zjednoczenia Europy:

- jeśli wojna zostanie już zakończona, prawdopodobnie wybuchnie jej przeciwieństwo między wolnym, zakorzenionym w chrześcijańskiej cywilizacji zachodnim światem i ateistycznym imperium sowieckim;
- my Francuzi nie możemy przedłużać w nieskończoność naszej nienawiści do Niemców;
- nie zapominając o przeszłości, Francja musi pozyskać dla siebie Niemców i uczynić wszystko, aby zintegrować ich w wolny świat;

⁶ Informacja przekazana przez Niemiecki Związek Opieki nad Grobami (Deutsche Kriegsgräberfürsorge) w maju 2005 r.

⁷ Założyciel instytutu św. Benedykta, patrona Europy, w którym katolicy świeccy z zaangażowaniem starają się o beatyfikację Roberta Schumana.

- jeśli broń milczy, musimy zanalizować przyczyny wojny i wynaleźć struktury, które uniemożliwią takie katastrofy;
- tylko demokratyczne zamierzenie może zyskać akceptację dotkniętych narodów;
- tym razem po wojnie należy ustrzec się od żądań terytorialnych, które staną się podłożem dla kolejnego konfliktu, należy osiągnąć jedność narodów poprzez dobrowolną współpracę państw⁸.

b) *Zmiana kierunku francuskiej polityki w stosunku do Niemiec*

W maju 1950 r. Robert Schuman przybył w odpowiednim momencie, aby jako francuski minister spraw zagranicznych móc politycznie urzeczywistnić naszkicowaną w kwietniu 1942 r. wizję.

Przypomnijmy sobie, jaki fatalny, prowadzący do konfliktu rozwój charakteryzował niemiecko-francuskie stosunki w latach 1945-1950. Francja anektowała gospodarczo kraj Saary, zachodni alianci pozbawili Niemców możliwości decydowania o węglu w Zagłębiu Ruhry i demontowali bardzo ważne dla odbudowy kraju zakłady przemysłowe. Wyrażone przez Roberta Schumana przypuszczenie nadchodzącego konfliktu na osi Wschód-Zachód stało się widoczne. Kierowane przez Stalina sowieckie imperium dusiło „wyzwolone” od narodowego socjalizmu państwa europejskie i sięgało w Azji po Koreę, a w Europie po Berlin. Konflikt ten umożliwił politycznie Robertowi Schumanowi przerwanie błędnego koła tradycyjnej europejskiej historii powojennej.

c) *Deklaracja zasad europejskiego pojednania i zjednoczenia*

Dnia 9 maja 1950 r. Robert Schuman ogłosił w Sali Zegarów francuskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych przygotowany starannie przez Jeana Monneta „Plan Schumana”. Wcześniej za pośrednictwem nadzwyczajnego wysłannika, który bez zapowiedzi pojawił się w Bonn na posiedzeniu gabinetu, uzyskał zgodę rządu federalnego Niemiec i jego kanclerza Konrada Adenauera.

⁸ L e j e u n e, dz. cyt., s. 90.

Gazety przyzwyczajone do terminologii wojennej określały tę Deklarację jako „Bombę Roberta Schumana”. Była to jednak bomba, która nie siała zniszczenia i śmierci mieszkańcom Europy, tylko poprzez pokonanie nienawiści i chęci zemsty prowadziła do bezpiecznego jutra. Podstawowe zasady Deklaracji z 9 maja 1950 r. obowiązują również dzisiaj – szczególnie w odniesieniu do Jugosławii i do wreszcie wyzwolonej Europy Wschodniej. Zacytujmy najważniejsze elementy tej „Bomby Roberta Schumana”:

– „Pokój na świecie można utrzymać jedynie poprzez ambitne starania, które będą odpowiadały poziomowi zagrożenia;

– w celu zapewnienia trwałego pokoju konieczny jest wkład ustrukturyzowanej i żywej Europy;

– Francja od 20 lat (mamy tutaj świadome odniesienie do propozycji Brianda i Stresemanna z 1930 r.!) dąży do zbudowania zjednoczonej Europy i stawia sobie za cel zapewnienie pokoju; kiedyś Europa nie była do tego gotowa, pogrążyła się w wojnie;

– zjednoczenie narodów europejskich wymaga przede wszystkim pokonania ponad stuletniej wrogości między Francją i Niemcami (odrzućcie rozpowszechnioną w Niemczech i we Francji teorię o wiecznej wrogości);

– Europa nie powstanie w mgnieniu oka, tylko poprzez konkretne działania, które najpierw stworzą rzeczywiste powiązanie (odrzućcie ideę Europy wojen błyskawicznych i przemocy);

– rząd francuski proponuje poddanie pod kontrolę wspólnej Wysokiej Władzy całej niemieckiej i francuskiej produkcji węgla i stali (uznając, że węgiel i stal są i będą w przyszłości niezbędnymi środkami dla przemysłu zbrojeniowego);

– ukształtowana w ten sposób wspólna podstawa rozwoju gospodarczego stanowi pierwszy etap Federacji Europejskiej („Fédération Européenne”); zmieni ona los regionów, które były skazane na produkcję broni, których padły potem ofiarą”.

Te hasła dla pojednania europejskiego możemy częściowo odnaleźć w tym samym brzmieniu w Preambule do Traktatu o utworzeniu Wspólnoty Węgla i Stali, który został podpisany prawie 10 lat po przedstawionej przez Roberta Schumana w 1942 r. wizji zbudowania powojennej Europy.

Traktat paryski z ukształtowanymi prawnie strukturami dla Europy, której celem jest zjednoczenie, z takimi samymi prawami i obowiązkami dla państw członkowskich w tworzącej się Wspólnocie został podpisany 18 kwietnia 1951 r. m.in. przez Roberta Schumana i Konrada Adenauera. Zawiera on przeciwieństwo tego, co Niemcy i Francja wyrządziły sobie w 1871 i 1919 r.

w Wersalu. Traktat Paryski jest traktatem pomiędzy stronami równouprawnionymi, a nie dyktatem zwycięzcy nad pokonanym.

Dzieło Roberta Schumana wywarło również pośredni wpływ na podpisanie w Rzymie 25 marca 1957 r. Traktatu o utworzeniu Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Wspólnoty Euratom.

Pracujące na podstawie tych Traktatów zgromadzenie – Parlament Europejski – wybrało jednogłośnie 19 marca 1958 r. Roberta Schumana na swojego Przewodniczącego. Głosowały na niego wszystkie frakcje parlamentarne i uznały go za Ojca i Twórcę Europy.

4. WNIOSKI DLA DALSZEGO ROZWOJU UNII EUROPEJSKIEJ

Należy zastosować się szczególnie do niektórych myśli przewodnich, zaczerpniętych z godnej polecenia książki Roberta Schumana pt.: *Pour l'Europe*⁹:

– „Nie chodzi o połączenie państw, o stworzenie jednego superpaństwa. Nasze europejskie kraje są rzeczywistością historyczną; byłoby psychologicznie niemożliwe sprawić, aby przestały istnieć. Ich różnorodność jest wręcz bardzo korzystna i dlatego nie chcemy ich ani niwelować, ani zrównywać”¹⁰.

– „Wspólnota Europejska (dziś: Unia Europejska) nie będzie wzorować się ani na cesarstwie, ani na Świętym Przymierzu; opierać się będzie na demokratycznej równości podniesionej do poziomu stosunków między narodami. Prawo weta jest niezgodne z ustrojem, który zakłada zasadę decyzji większościowych [...]”¹¹.

– Wspólnota europejska, tak jak i Państwa Członkowskie, musi zapobiec nadmiernej biurokracji i technokracji.

Zastosowanie się do tych myśli pomogłoby kształtować Unię Europejską mniejszym nakładem sił w sposób bardziej prosty i bliższy ludziom.

⁹ Paris: Les Editions Nagel, 2 wydanie, 1964; niemieckie wydanie: Paris: Hamburg–, Genf–Nagel Verlag, 1963; polskie wydanie: Kraków: Wydawnictwo „Znak” („Dla Europy”), 2003.

¹⁰ Zob. polskie wydanie, s. 18.

¹¹ Tamże, s. 29.

BIBLIOGRAFIA

- L e j e u n e R.: Une âme pour l'Europe, Paris–Fribourg 1986.
„DTV – Atlas zur Weltgeschichte”, 11. Auflage, wrzesień 1976, t. II.
S c h u m a n R.: Pour l'Europe, Paris: Les Editions Negel 1964².

ROBERT SCHUMAN (1886-1963). DAS LEBEN FÜR EUROPA

DER WEG ZUR GRÜNDUNGSDEKLARATION
DER EUROPÄISCHEN UNION –
SCHUMAN DEKLARATION VOM 9. MAI 1950

Z u s a m m e n f a s s u n g

Das Leben von Robert Schuman war der Europa gewidmet. Er hat wesentlich die Nachkriegspolitik Europas geprägt und sich nach dem II. Weltkrieg gegen jede Rache ausgesprochen und sich intensiv für eine Versöhnungspolitik eingesetzt. Die anfängliche Wirtschaftsgemeinschaft zwischen Frankreich und Deutschland basierte auf dem Vertrauen auf ein friedliches Europa. Wegweisend für diese positive Entwicklung war Robert Schuman. Seine Eltern waren wegen der politischen Entwicklung deutsche Bürger. In einem christlichen Zuhause wurde die Grundlage für seine christliche Lebensphilosophie gelegt, was sich in seiner juristischen Promotion und in seiner vorbildlich engagierten christlichen Politik zeigt. Zutiefst erschüttert von dem unsäglichen Leid vieler Europäer im II. Weltkrieg propagierte er mit all seiner Kraft das Projekt eines vereinigten Europas, dessen Völker nun nicht länger mehr gegeneinander, sondern füreinander bzw. miteinander existieren und agieren sollen. So kam es zum „Schuman-Plan“ am 9. Mai 1950, den man mit einer „Bombe“ verglich. Es kam zur Zusammenlegung der französischen und deutschen Kohle- und Stahlproduktion. Dieser Schuman-Plan führte am 25. März 1957 zur Bildung der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft, woraus dann die Europäische Union hervorgegangen ist. 1958 wurde Schuman zum ersten Vorsitzenden des Europäischen Parlaments gewählt. Man kann ihn als Vater und Mitgestalter des vereinigten Europas bezeichnen. Es ging Robert Schuman nicht um die Schaffung eines europäischen Superstaates, sondern um eine föderative Einheit der europäischen Staaten, in der die reiche, seit langem bestehenden unterschiedlichen Kulturen bewahrt und damit die jeweilige Identität der verschiedenen Völker Europas erhalten bleiben sollte.

Zusammengefasst von Tadeusz Guz

Słowa kluczowe: Robert Schuman, chrześcijańska filozofia życia, jedność Europy, tożsamość narodów i państw europejskich, Plan Schumana, Europejska Wspólnota Gospodarcza, Unia Europejska.

Schlüsselbegriffe: Robert Schuman, christliche Lebensphilosophie, Einheit Europas, Identität der europäischen Völker und Staaten, Schuman-Plan, Europäische Wirtschaftsgemeinschaft, Europäische Union.

Key words: Robert Schuman, christian philosophy of life, unity of Europe, identity of Europe and European states, Schumans plan, European Economic Community, European Union.